

ADATGYŰJTÉS

Az emlékbizottság tovább folytatja az adatgyűjtést. Sokan csak a nevük elhallgatásával nyilatkoznak. 1997-ben került fel a legtöbb márványtábla. Ezeken már rajta van azon bukovinai székelyek neve is, akiket Szabadkán végeztek ki. Beszéltem a hősi halottak olyan hozzátartozóival, akik nekem nyilatkoztak, de nyíltan nem vállaltak közreműködést az adatgyűjtésben.

Még az adatgyűjtés kezdetén a Magyar Szó Közös Íróasztalunk rovatában megjelent egy rövid írásom a lánykori nevem alatt „Gyávábbak lennénk?” címmel. Közvetlenül az után írtam, amikor megtudtam, hogy Temerinben a hozzátartozók már merték vállalni kivégzett szeretteiket. Röviden írtam nagyapám kivégzéséről. Megvádoltam a Sárga Ház akkori igazgatóját, Stražarković Blaškót, hogy köze volt a történetekhez. Nem perelt be, de a sajtóhoz fordult egy magyarázattal, amely igencsak nevetséges volt. Azt állította, véletlen folytán jutott tudomására, hogy Szabadkán kivégzések folynak. Állította, hogy egy éjjel, amint gyalog hazafelé ment a Wesselényi úton, elhaladt mellette egy teherautó, amely jajgató, segélykérő emberekkel volt tele. A gépjármű a Zentai úti Temető irányába haladt. Nem tudta elképzelni, kik azok az emberek, akik a teherautón voltak. Utána fegyverropogást hallott. Akkor fogta fel, hogy mi történik. Másnap, amikor beért a Sárga Házba, ahol akkoriban az ilyen ügyeket intézték, a portás jelentette neki, hogy a pince tele van odahurcolt emberekkel. Ő azonnal elrendelte, hogy mindenkit engedjenek

Gyávábbak lennénk?

LASZÁL MÁRIA (CÍM A SZERKESZTŐSÉGBEN). — Utódaí a szabadkai Zentai úti temető és a volt téglagyár határán húzódó árkokban fekvő, 1944-ben kivégzetteknek, gyávábbak lennénk a temerini hasonlósorsuaknál? Kérdezem magamtól, amióta tudom, hogy Temerinben a hasonló körülmények között kivégzett emberek rokonai vállalni merték hozzátartozóikat, olyannyira, hogy emlékművet is emeltek nekik, Mi Szabadkán osonva visszük virágainkat ott fekvő szeretteinkre, és túrjuk, hogy lassan szeméttel borítsák sirjukat. — Együttműködött a megszállókkal — e rövid mondat elég, hogy ezeknek az embereknek ne jusson tisztességes nyughely.

Mikor és hogyan működtek együtt? Erre évtizedek óta senki sem adott feleletet. Nekem a nagyapám fekszik ezeknek az árkoknak az egyikében. Becsületes, bátor embernek ismertem a nagyapámat. Sosem felejttem el, mennyire büszke voltam rá, amikor 1941-ben odaállt a bevonuló magyar hadsereg ágyúja elé, amikor a szomszédos házat löni akarták, miután egy részeg azt állította, hogy onnan csejnikiek lövöldöznek. Az utcában mások is tudták, hogy abban a házban egy védtelen nő lakik a kislányával. Senki sem mert szólni. Akkor nem hittem volna, hogy az én nagyapámra ilyen vég jár. Most miután sok mindent a helyére tesznek a történelemben, talán az ártatlanul elhurcoltakra is gondolni fognak. Talán...

szabadon. Amit elmondott, annak egyik gyenge pontja, hogy Stražarković Blaško abban az időben sosem járt gyalog.

Miután a cikk megjelent, jelentkeztek olyan emberek Pacséról és Bácskossuthfalváról (Moravica), akik nem tudták, hol vannak a hozzátartozóik eltemetve. Az elhurcoltak családtagjai az események idején éjjel-nappal az úgynevezett huszárkaszárnya előtt őrködtek, ahová tudomásuk szerint a családtagjaikat bezárták. Azon az estén, amikor a vesztőhelyre szállították a foglyokat, mindenkit elzavartak a kaszárnya közeléből, így a hozzátartozók nem tudták, hová szállították őket.

Sokszor feltettem magamnak egy kérdést. Ma is érvelnek egyesek a mérsárlások mellett, mondván, hogy az áldozatok együttműködtek a megszállókkal. A kérdésem: E rövid mondat elég lenne ahhoz, hogy bírósági ítélet nélkül tömegesen likvidáljanak embereket? Bizonyos nemzetiségűeket? Felnőtteket és gyerekeket? Működtessenek haláltáborokat? S az áldozatoknak ne jusson tisztességes nyugvóhely? Az én családom és sok más család arról kapott hivatalos bírósági végzést, hogy szeretteink eltűntek a háborúban. Még mindig várjuk Srđan Srečković, a szövetségben élők ügyeivel foglalkozó miniszter 2009. július 9-én elhangzott ígéretének teljesítését, hogy kezdeményezni fogják az áldozatok felkutatását.

Az áldozatok felkutatására várva (1994. november 2.)